

УДК 316.3-05:316.422.44:130.122

Т. О. Кравченко
Сумський державний педагогічний
університет імені А.С.Макаренка

СТАНОВЛЕННЯ ЦІННОСТЕЙ СУЧАСНОЇ ЛЮДИНИ В ДОБУ ІНФОРМАЦІЙНО-МЕРЕЖЕВОГО СУСПІЛЬСТВА

У статті розкривається сутність нових цінностей, які формуються у сучасної людини в добу інформаційно-мережевої парадигми та активного поширення високих наукомістких технологій. Показана роль високих наукомістких технологій, зокрема інформаційно-мережевих, і мережі Інтернет у становленні духовності нового типу та нового виду людини – постлюдини. Акцент зроблений на розкритті ціннісних пріоритетів сучасної техногенної цивілізації. Ставиться питання – чи буде людиною істота, яка фізіологічно і духовно є модифікованою?

Ключові слова: *інформаційно-мережева парадигма, мережа Інтернет, духовність, високі наукомісткі технології, ідентифікація, постлюдина, техногенна цивілізація, цінності.*

За всю історію свого існування людство пройшло безліч змін. Еволюція стосувалася багатьох аспектів життя, так як вона має властивість діяти на популяцію і передавати від покоління до покоління накопичені властивості і досвід. В цьому відношенні вона подібна до модифікації, яка передбачає зміни, що можуть зростати від покоління до покоління. В основі модифікації та інших змін – розвиток науки і суспільства, накопичений суспільний досвід. Ці три аспекти призвели до того, що людина стає більш раціональною, починає мислити прогресивно, глобально і є розумнішою, отримуючи і переробляючи нову соціально значиму інформацію. Відбувається посилення інтелекту за рахунок новітніх технологій, прогресивних методик і техніки, наприклад, персональних комп'ютерів, мобільної телефонії, сучасних гаджетів. Зростає і доступ до інформації через активне використання новітніх інформаційних технологій, наприклад, розсилки новин, ефективні програми для пошуку інформації, що стало доступно широкому колу користувачів. Це веде до посилення інтелекту та підвищення освіченості населення планети.

Завдяки активному розвитку високих наукомістких технологій, результатів їх використання (як позитивних, так і негативних) для подальшого розвитку суспільства та планетарної цивілізації, люди стали більше цінувати життя, що призвело до вдосконалення емоційного апарату. Це, в свою чергу, вплинуло на збільшення числа комунікацій між людьми. Також велика кількість комунікацій стала можливою завдяки НТР і активному розвитку високих технологій – завдяки соціальним мережам та

іншим он-лайн-інструментам для комунікації. Це призвело до зміни психології спілкування, навчання і діяльності в цілому. Власне, збільшення комунікацій сталося завдяки використанню максимально доступно глобальної мережі Інтернет, що призвело до формування віртуального простору для спілкування, перенесення інформації та знань в мережу (мова йде про створення глобальної інтегративної інформаційно-комунікативної людиномірної системи), а не тільки від людини до людини.

Збільшення числа комунікацій, їх розвиток, широке поширення мереж і активна задіяність людей у життя віртуального простору перетворили сьогоденний світ у світ інтерактивності, в якому 2/3 всього спілкування займає спілкування в мережі Інтернет. Частина мережі завжди функціонує і наповнена користувачами – це двадцятичотирьохгодинне суспільство (*twenty-four-hour society*). Таким чином, *метою статті* є розкриття сутності інформаційно-мережевого суспільства, а також процес становлення нових цінностей сучасної цивілізації та трансформації сутності людини.

Сучасний світ характеризується процесами глобалізації, повсюдної інформатизації та комп'ютеризації, дигіталізації та інжинірингу, активного проникнення високих наукомістких технологій в життя людини і суспільства взагалі. Інформаційні мережі, в особливості мережа Інтернет, яка виступає зоною глобального співробітництва та інтеграції, дозволяють організувати людей у соціальні мережеві спільноти. Проблемам існування і функціонування мережі Інтернет та інформаційно-комунікативних технологій взагалі присвячені праці таких науковців і філософів, як О. Жукова, М. Кастельс, В. Лук'янець, Д. Нейсбіт, О. Полікарпова, В. Прайд, О. Рубанець, Н. Хамітов, В. Цикін тощо. В нашому дослідженні, ми, проаналізувавши безліч праць на дану тематику, прийшли до висновку, що сучасний світ має дещо іншу організацію, ніж була до появи і широкого використання мережі Інтернет – інформаційно-мережеву організацію.

У зв'язку з розвитком інформаційних, комунікативних та мережевих технологій, активним їх проникненням в усі сфери суспільства виник певний інформаційний простір, пронизаний мережами комунікацій – *інформаційно-мережеве суспільство*. Виникає нове бачення світових процесів і висувуються шляхи їх вирішення на більш сучасному мережевому рівні, наукове співтовариство заявляє про створення мережевої науки, «електронної людини», формування мережевого нелінійного мислення, людина стає все більш залученою до мережі та мережевої взаємодії, простежується мережева організація соціальної дійсності, що дозволяє говорити про становлення інформаційно-мережевої парадигми. Поняття «*інформаційно-мережева парадигма*» є власним авторським поняттям автора даної статті і в нашому розумінні – це концептуально-когнітивний засіб організації та інтерпретації соціальної дійсності інформаційної ери. Перехід до даної парадигми був

ознаменований комп'ютерною революцією та появою Всесвітньої мережі Інтернет. Саме інформаційно-мережеве суспільство як нова форма об'єднання людей є онтологічним проявом дії інформаційно-мережевої парадигми. Даний тип суспільства породжений загальною інформатизацією, глобалізацією, швидким розвитком високих технологій, системи NBICS-конвергенції і мереж, зокрема, мережі Інтернет.

Сутність інформаційно-мережевого суспільства проявляється в тому, що сучасний світ поділений на два типи мережевих спільнот – наукові та позанаукові. До наукових мережевих спільнот належать ті, що поєднують людей за певним фактором наукової співпраці – професійні мережеві спільноти (об'єднання людей, що належать до однієї спеціальності), наприклад: мережеве співтовариство гуманітаріїв; мережеве співтовариство філософів; мережеве співтовариство медиків; мережеве співтовариство фізиків та ін. До позанаукових мережевих спільнот належать об'єднання людей за сферою інтересів і за приналежністю до певної субкультури, гендеру, статевої орієнтації та ін., наприклад: мовне мережеве співтовариство (об'єднує людей, які розмовляють однією мовою, наприклад, англійські користувачі мережі Інтернет); мережеве співтовариство сексуальних меншин; мережеве співтовариство містиків; конфесійне мережеве співтовариство (за віросповіданням); мережеве співтовариство хакерів; мережеве співтовариство геймерів (найчастіше це спільноти он-лайн ігор); мережеве співтовариство борців за справедливість; ідеологічне мережеве співтовариство; мережеве співтовариство креативних людей (художників, співаків, майстрів); мережеве співтовариство зберігачів надбань країни; гендерні мережеві спільноти та інші.

В цілому можна виділити такі основні риси інформаційно-мережевого суспільства:

- 1) знання та інформація є важливими цінностями, доступними для людини інформаційної епохи, та інколи інформація стає метою;
- 2) інформаційно-технічна діяльність є потребою техногенного суб'єкта постіндустріального (інформаційно-мережевого) суспільства;
- 3) техногенний суб'єкт даного суспільства має широкі можливості для реалізації творчого потенціалу та самореалізації: інформаційно-комп'ютерні технології дозволяють розвивати інтелект, логічне мислення та уяву; дистанційна освіта набуває широкого поширення та актуальності;
- 4) але в той же час людина є інформаційно залежною, «масова особистість» отримує дозовану інформацію в потрібний час, в потрібному місці; інформація на просторах глобальної мережі в багатьох випадках є недостовірною і хибною.

На наш погляд, сьогодні вже існує мережева організація соціального життя, заснована на залученні багатьох людей до мережевих спільнот, комунікативною основою яких є Інтернет. Сфера виробництва, наука,

техніка, управління, соціальне, культурне і духовне життя соціуму трансформуються і набувають нових особливостей, стаючи інформаційними і спрямованими на виробництво інформації та знань.

Становлення соціальних комунікаційних мереж і розширення можливостей глобальної мережі Інтернет призвело до віртуалізації життя сучасної людини. Це є наслідком загальної комп'ютеризації і розвитку сфери високих технологій, завдяки яким відбулося становлення нового типу суспільства, в якому інформація і мережі відіграють головні ролі.

Інформаційно-мережева парадигма впливає на зміну світоглядних установок сучасного соціуму, на трансформацію соціальної дійсності, сприяє розвитку всіх сфер суспільства і посилює їх синергію. Контури інформаційно-мережевої парадигми, що формується на даному етапі розвитку наукового знання, проглядаються у зближенні природничих і соціально-гуманітарних наук, їх методологічному взаємозбагаченні, а також у прогресі індустрії високих технологій.

З появою мережі та Інтернет-середовища змінилося і поширення інформації. Змінилися роль, місце, значення людини у комунікаційному просторі та у світі взагалі. Людина стала більше споживачем інформації, ніж її творцем. Суспільство почало характеризуватися як споживацьке, або суспільство надспоживання. Воно має свої віртуальні виміри, які визначаються залученням людини до кіберпростору, поширенням мереж та їх впливом на людину і суспільство. Важливого значення дістають дигіталізація, інформатизація та комп'ютеризація.

Відомо про існування такого явища, як «Інтернет людей» – це «нове покоління соціальних мереж, яке інтегрує інтелектуальні зусилля різноманітних людей через веб і вірогідно в майбутньому створення асоціативної пам'яті людства через бази даних пошукачів» [7, 150]. Однак характер комунікації в інтернет-середовищі має довідковий характер, в багатьох випадках не враховується контекст, в якому відбувається комунікація. Але в той же час у людини формується селективність мозку, вибірковість, що дозволяє їй активно використовувати бази даних Інтернет з великою ефективністю та потужністю.

Інтернет наблизив інформацію безпосередньо до користувача, значно збільшивши доступ до неї в будь-який зручний час, тому пріоритетним напрямом у розвитку інформаційних ресурсів є створення глобальних електронних бібліотек. Відбувається залучення суб'єкта (людини) до штучного технологічного середовища. На думку С. Сергєєва, сьогодні можна говорити про виникнення «глобальної мережі зберігання, передачі, обробки та породження інформації, яка набуває якостей соціального комунікаційного інформаційно-керуючого середовища, яке залучає до сфери своєї еволюції та впливу практично все людство у всіх сферах і формах його життєдіяльності» [5, 164]. Отже, дослідник засвідчує, що людство нині існує не в інформаційному, а мережевому столітті.

Однак, на нашу думку, більш доречніше вживати поняття «інформаційно-мережеве суспільство», або ж «інформаційно-мережеве століття», адже в мережі є головним саме інформаційне її заповнення, її сутність, якою є саме інформація.

Саме в епоху інформаційно-мережевого суспільства, яке є одним із проявів постіндустріального суспільства, відбувається трансформація цінностей, перехід їх на новий рівень свого існування.

За основу класифікації цінностей сучасної техногенної, інформаційно-мережевої цивілізації ми беремо класифікацію В. Стьопіна [6, 13-15], який виділяє наступні цінності:

- людина як діяльна істота, яка перетворює природу і підчиняє її своїй владі;

- природа як неорганічний світ, який являє собою особливе, закономірно упорядковане поле об'єктів, які виступають матеріалом та ресурсами для людської діяльності;

- цінність інновацій і прогресу;

- цінність науки, знання, наукової раціональності;

- ідеал вільної індивідуальності, суверенної особистості, яка може включатися в різні соціальні спільноти та має рівні права з іншими;

- влада не тільки людини над людиною, а і влада над об'єктами.

Сьогодні ця система цінностей актуальна, але дещо трансформується.

По-перше, людина виступає діяльним суб'єктом, вона не адаптується до оточуючого середовища, а сама адаптує його до своїх потреб, перетворює зовнішнє середовище. Її діяльність носить активно-творчий характер. Важливе значення відводиться саме перетворюючій, креативній діяльності. Людина трансформує живу, неживу і соціальну матерію.

Утверджується влада людини над природою. Але сьогодні не можна не враховувати той факт, що природа «відповідає» людині за її втручання великими стихійними лихами – землетрусами, цунамі, ураганами тощо. Людина використовує корисні копалини з такою швидкістю, що вони не встигають накопичуватися знову. Тому йдеться про більш етичне ставлення до природи, перехід до більш ефективної співпраці з нею – зменшення шкідливих викидів до атмосфери, використання альтернативних джерел енергії, зменшення забруднення, відновлення флори та фауни живого світу тощо. Але більшість зі сказаного існує лише «на папері» і на практиці не втілено в життя, але поштовхи в даному напрямку є.

По-друге, природа є цариною людської діяльності, але необхідно розширити категоричний імператив І. Канта і щодо природи, на наш погляд. Необхідно, щоб збереження природи і адекватне використання природних ресурсів були метою, до якої прагнуло все людство, а не лише, щоб природа була засобом існування людини. Людина є частиною природи і важливо зберегти саме самотність природи, самотність

людини, як вінця природи. Досить суттєвими в цьому питанні є розробки у сфері біоетики та екоетики.

По-третє, значне місце займає цінність інновацій та прогресу. Завдяки науково-технічному прогресу виникає велика кількість техніки та технологій, які покращують життя, полегшують працю та прискорюють технологічний процес. З кожним роком відбувається подвоєння знання, а значить – виникають інновації. Сьогодні ми знаходимось на крок від п'ятої науково-технічної революції, яка планується у сфері високих наукомістких технологій, а саме інформаційно-мережових, адже інформаційні мережі пронизали суспільство та весь світ, а актуальними є процеси інформатизації, комп'ютеризації та дигіталізація, або ж оцифрування інформації.

Також має місце особливе уявлення та сприйняття часу. Час в сучасному суспільстві розглядається як стріла, спрямована від минулого до майбутнього. Майбутнє в даному випадку розглядається як технологічна сингулярність та прогрес у всіх конвергентних сферах суспільства.

По-четверте, наука та знання є самоцінністю. Наука розвивається швидкими темпами, оновлення знання відбувається щорічно, а приріст знання – двічі на рік. Однак, наука трансформується і переходить на рівень мережевої науки, яку можна визначити наступним чином – це «нова форма кооперативної взаємодії вчених, в якій посередником і фільтром є мережева комунікація» [5, 166]. Мережева комунікація передбачає наукову взаємодію науковців в інформаційно-комунікативному середовищі мережі Інтернет, який і виступає суб'єктом наукової комунікації. Але у випадку мережевої науки виникає низка запитань і недоліків, серед яких можна виділити наступні: недостовірність інформації в мережі; хибність інформації; низька якість інформації; обмеженість доступу до якісної інформації тощо. В той же час не враховується контекст, в якому відбувається комунікація, не звертається увага на особистісні характеристики комунікантів, немає живого спілкування, що необхідно враховувати в процесі комунікації, адже саме в процесі «живого» обговорення питань виникають нові рішення та винаходи. Тому відбувається ізоляція вченого від наукового середовища.

По-п'яте, визнається право особистості на власну точку зору, на рівні прав з іншими членами суспільства можливість долучатися до різних соціальних спільнот. Перш за все це стосується мережових соціальних спільнот, про які йшлося дещо раніше. Людина стає рівноправним користувачем мережі, отримує вільний доступ до інформаційних ресурсів, може користуватися всіма надбаннями людства у сфері інформаційно-комунікативних технологій. Ідеал вільної, активної особистості задає і темп життя, адже отримавши доступ до невичерпних ресурсів, відбувається примноження знання. Темп життя прискорився, а отже і змінюється людина, її звички і характер.

По-шосте, великого значення набуває питання влади і маніпулювання. Тут мова йде, з одного боку, про маніпулювання людиною, індивідуальною і масовою свідомістю, а з іншого боку, про маніпулювання об'єктами, змінення їх природи та сутності. Великого значення у ракурсі вирішення даного питання набуває проблема використання високих наукомістких технологій (Hi-Tech та Hi-Hume). Саме технології Hi-Hume виконують функцію маніпуляції в означеному тандемі технологій. До даного типу технологій належать наступні: PR-технології, маркетинг, реклама, бізнес-коучинг тощо. Дані технології розвиваються і за часів інформаційно-мережевого суспільства набувають великого значення, особливо що стосується мережевого маркетингу.

Отже, в сучасному світі зміни стосуються насамперед значення науки та знання, влади над об'єктами та маніпулювання як масовою, так і індивідуальною свідомістю. Трансформується наукова картина світу, бачення життя не тільки з точки зору науковця, а і з точки зору звичайної людини – користувача мережі. Відбувається зміна цінностей як окремої людини, так і епохи взагалі.

Змінюючи цінності епохи, інформаційно-мережева парадигма впливає і на особисті цінності людства електронної доби. Зміни стосуються насамперед сприйняття себе як особистості, індивідуальності, а також ставлення до часу та виникнення нового типу людини зі зміненою тілесністю та духовністю. Розглянемо ці питання детальніше.

Інформаційно-мережева парадигма зачіпає таку світоглядну проблему, як ідентифікація суб'єкта в соціальному світі, яка служить механізмом її соціалізації, ототожнення з певною соціальною групою, сприяє засвоєнню певних стереотипів та правил поведінки. З. Бауман стверджує, що в наш час відбувається прямо протилежний ідентифікації процес. Це процес «індивідуалізації людини», зміст якої полягає в «звільненні людини від продиктованої, успадкованої та вродженої обумовленості її соціальної ролі, «індивідуалізація» полягає у перетворенні людської ідентичності з «даності» в «завдання» і в наділенні дійових осіб відповідальністю як за вирішення цього завдання, так і за наслідки (в тому числі побічні ефекти) виконання ними їх ролей» [1, 181].

Таким чином, сучасний соціум набуває індивідуалізований характер. Людина в ньому виступає як борець проти сформованих норм і правил, який прагне до підпорядкування своїй волі суспільних процесів і формування своєї власної картини світу, меж поведінки особистості в світі. Вона прагне до виділення своєї власної індивідуальності, до відмінності від інших членів суспільства. Тому людина скитається між двома світами, і, врешті-решт, залишається десь в одній соціальності – реальній чи віртуальній. Мережа не виробляє дану соціальну реальність, вона просто симулює її, підміняється віртуальною. Людина відчуває себе в цій реальності розкутою і готовою на будь-які вчинки, тому віртуальна реальність набуває «статусу реальності повсякденного життя» [8, 64].

Однак, У. Бек, досліджуючи питання індивідуалізації, відштовхується від вивчення антропогенних небезпек, які в сучасному світі набули характеру «цивілізаційних загроз» [2, 25]. На його думку, люди, виходячи з свого прагнення до індивідуалізації, намагаються реагувати на ризики сучасності індивідуально, що впливає на їх роз'єднаність і нездатність всього соціуму, як єдиної системи, протистояти ризикам і небезпекам, які виникають в процесі його розвитку.

Але в кожному явищі є як позитивні, так і негативні сторони. Так, до негативних проявів практики високих технологій і віртуальної реальності можна віднести проблему залежності і відчуження людини від своєї реальної соціальної реальності. Людина переходить повністю і усвідомлено в реальність віртуальну, де немає реальних проблем. Вона «живе» в ній. Має можливість вийти. Але не хоче. Відомі випадки психічних порушень, коли людина, вийшовши з віртуальної реальності, не могла зорієнтуватися в соціальній дійсності. Порушується питання про виникнення «віртуальної людини», яка за своєю сутністю є Homo Sapiens, проте вона уявно живе в цьому соціальному середовищі, а реально – у віртуальній реальності.

Ставиться питання про вплив техніки на психіку людини. Виникають такі проблеми, як телевізійна і комп'ютерна залежність. Телевізійна залежність веде до «кліповості» мислення, до безладного перемикання каналів телевізора, нездатності до зосередження і уважності. Однак, для деяких «заппінг» (швидке перемикання каналів, без зупинки на одному з них) може бути засобом емоційної розрядки. Активне впровадження техніки в буття сучасної людини приносить у її життя ігровий характер.

Істотним є поява у людини поверхневих форм асоціативного сканування інформації без її глибокого осмислення. Людина має вільний доступ до інформації, але головне завдання, яке вона ставить перед собою – завдання пошуку інформації. В багатьох випадках інформація є недостовірною. Виникає новий тип пам'яті – пошукова асоціативна, яка не пов'язана зі змістом запам'ятованої інформації, адже запам'ятовування не було метою. Інтернет замінює в людині механізми її пам'яті. Учень не бачить вагомості запам'ятовування інформації, якщо має вільний доступ до мережі Інтернет і може в будь-який час отримати необхідну інформацію. Але в даному випадку мова не йде про отримання знання. Приріст знання конкретної людини не відбувається.

Змінюється і духовність людини. Постає питання про духовність в сучасному інформаційно-мережевому світі, чи не змінюється вона завдяки активному впливові мереж на свідомість та самосвідомість людини. Якщо мова йде про зміну цінностей сучасної людини, про активний вплив на свідомість, трансформацію тілесності, то не можна не говорити і про зміну духовності. Можливо, це нова духовність, що притаманна тільки користувачам мережі, активним учасникам віртуальної реальності, яка стає реальнішою, ніж реальна реальність.

На нашу думку, аби знайти вихід із кризової ситуації, що складається у світі останнім часом (глобальна екологічна криза, антропологічна криза, проблема відчуження, винахід засобів масового знищення, війни), необхідно переосмислити своє ставлення до дійсності, пройти людству через епоху духовної реформації та вироблення нової системи цінностей відповідної епохи. Але глобальні зміни повинні починатися з кожної людини, з трансформації її власних цінностей та зміни ставлення до оточуючого середовища.

Поряд з тим, що змінюється духовність, етичність людини, відбувається і перетворення біологічної, психологічної, психосоматичної та соціально-культурної її природи. Екзистенційні межі людського існування змістилися в мегакосмос, наносвіт, світ геномів і молекул. Велику увагу привертає розвиток генетики та біотехнологій. Можна сказати, що сьогодні відбувається процес біотехнологічної революції, яка ставить перед людством низку запитань, основні з яких стосуються переходу людини на новий рівень свого існування. Ф. Фукуяма, досліджуючи проблему людського суспільства під впливом високих технологій, описує чотири біотехнологічні, провідні шляхи в постлюдське майбутнє – розширення знань про мозок і біологічні засади людської поведінки, модифікація «інтелекту, схильності до скоєння злочинів, сексуальності і сексуальної орієнтації» [9, 58], нейрофармакології і маніпулювання емоціями і поведінкою, продовження життя, генна інженерія.

Питання постлюдського майбутнього займає чільне місце в науковому дискурсі сучасності і є предметом дослідження трансгуманізму – гуманітарного вчення, що використовує досягнення науки і техніки для вдосконалення природи людини. Також трансгуманізм розглядається як «раціональний, заснований на усвідомленні досягнень та перспектив науки світогляд, який припускає можливість і бажаність фундаментальних змін в стані людини за допомогою передових технологій з метою ліквідації страждань, старіння, смерті та значного поліпшення фізичних, розумових і психологічних здібностей людини» [3, 14]. Постає питання про перехід людини на новий щабель еволюції – ступінь постлюдини, яка володіє доскональними знаннями та інформацією, вміє вирощувати штучно тканини і органи, оперує всіма високими технологіями на вищому рівні. Так, завдяки розвитку техніки і технологій «людина змінювала вигляд світу, не змінюючи власного біологічного вигляду... посилювала, вдосконалювала і примножувала свої здібності за рахунок неорганічних технічних засобів і навіть інших організмів» [4, 172]. Людина втрутилася в макро- і мікрокосм, зуміла перетворити в своїх цілях живу, неживу і соціальну матерію.

Постають питання, пов'язані і з розробками у сфері штучного інтелекту, винахідники якого прагнуть до вдосконалення машини до рівня людини, хоча сама людина прагне до вдосконалення до рівня машини і

перетворення людської істоти на так званого «кіборга», або ж постлюдини. Але ця грань іще достатньо не досліджена.

Виникають і питання щодо духовності «людини майбутнього». Чи буде особистістю людина, яка є технологічно вдосконаленою? Чи не втратить вона своєї індивідуальності? Чи буде наділена власним, а не «машинним» мисленням? Чи буде її поведінка осмисленою і матиме мотивацію? Чи буде ця людина наділена моральністю, духовними та душевними якостями, необхідними для гармонійного існування в суспільстві? Чи можна говорити про створення нового типу свідомості і духовності? Чи буде це духовністю? Які чинники визначатимуть межі духовності? Відповідями на ці питання займаються вчені і дослідники, які працюють в сфері трансгуманізму і філософії науки. Проте багато в чому обговорення на дані теми стають передумовами багатьох футурологічних і футуристичних праць. Однак чи втіляться в реальність ці питання – покаже час.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бауман З. Индивидуализированное общество / З. Бауман : [пер. с англ.] / Под ред. В. Л. Иноземцева. – М. : Логос, 2002. – 390 с.
2. Бек У. Общество риска. На пути к другому модерну / У. Бек / Пер. с нем. В. Седельника, Н. Федоровой. – М. : Прогресс-Традиция, 2000. – 384 с.
3. Лядський І. Трансгуманізм як актуальний напрям сучасного світогляду / Ігор Лядський // Науковий світ. – 2009. – № 3, березень. – С. 14–15.
4. Мареева Е. В. От искусственного интеллекта к искусственной душе / Е. В. Мареева // Вопросы философии. – 2014. – № 1. – С. 171–177.
5. Сергеев С. Ф. Наука и технология XXI века. Коммуникации и НБИКС-конвергенция / С. Ф. Сергеев // Глобальное будущее 2045. Конвергентные технологии (НБИКС) и трансгуманистическая эволюция / Под ред. проф. Д. И. Дубровского. – М. : ООО «Изд-во МБА», 2013. – С. 158–168.
6. Степин В. С. Перелом в цивилизационном развитии. Точки роста новых ценностей / В. С. Степин // Глобальное будущее 2045. Конвергентные технологии (НБИКС) и трансгуманистическая эволюция / Под ред. проф. Д. И. Дубровского. – М. : ООО «Изд-во МБА», 2013. – С. 10–25.
7. Турчин А. В. Футурология. XXI век: бессмертие или глобальная катастрофа? / А. В. Турчин, М. А. Батин. – М.: БИНОМ. Лаборатория знаний, 2013. – 263 с.
8. Уханов Е. В. Идентичность в сетевых коммуникациях / Е. В. Уханов // Философские науки. – 2009. – № 10. – С. 59–71.
9. Фукуяма Ф. Наше постчеловеческое будущее: последствия биотехнологической революции [Текст] / Ф. Фукуяма. – Москва : АСТ : ЛЮКС, 2004. – 349 с.

РЕЗЮМЕ

Т. А. Кравченко. Становление ценностей современного человека в условиях инфомационно-сетевом общества.

В статье раскрывается сущность новых ценностей, которые формируются у современного человека в эпоху информационно-сетевой парадигмы и активного распространения высоких наукоемких технологий. Показана роль высоких наукоемких технологий, в частности информационно-сетевых, и сети Интернет в становлении духовности нового типа и нового вида человека – постчеловека. Акцент сделан на раскрытии ценностных приоритетов современной техногенной цивилизации. Ставится вопрос – будет ли человеком существо, которое физиологически и духовно является модифицированным?

Ключевые слова: *информационно-сетевая парадигма, сеть Интернет, духовность, высокие наукоемкие технологии, идентификация, постчеловек, техногенная цивилизация, ценности.*

SUMMARY

T. Kravchenko. The Emergence of Modern Human' Values in the Conditions of the Information-network Society.

The essence of new values of modern human, which are forming in the era of information-network paradigm and the active promotion of high technologies are revealed in the article. The role of high technologies, especially information-networking technologies, and the Internet in the development of a new type of spirituality and a new kind of person - posthuman. The accent is made on the disclosure of the value priorities of modern technological civilization.

Key words: *information-network paradigm, the Internet, spirituality, high technologies, identity, posthuman, technological civilization, values.*

УДК 165.742.004:140.8

С. С. Денсжніков

Сумський державний педагогічний
університет імені А.С. Макаренка

ІНДУСТРІЯ НІ-НУМЕ-ТЕХНОЛОГІЙ – ДО АБРИСІВ ТРАНСГУМАНІСТИЧНОГО МАЙБУТНЬОГО

В статті розглядаються філософсько-методологічні засади розвитку та функціонування високих соціогуманітарних технологій і застосування супертехнологій в управлінні технічними та соціальними об'єктами в умовах динаміки і невизначеності інноваційного розвитку сучасного суспільства в умовах швидких змін. Особливий акцент зроблено на проблему управління соціальними процесами, перебудови індивідуальної та масової свідомості, а також негативний вплив високих соціогуманітарних технологій в рамках філософсько-світоглядного дискурсу про трансгуманістичні перспективи майбутнього.

Ключові слова: *трансгуманізм, Ні-Нуме, високі соціогуманітарні технології, технології керованої еволюції, прогресивність, маніпулятивність.*